

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Perfectionibvs Moribvsqve Divinis Libri XIV

Lessius, Leonardus

Antverpiae, 1620

Cap. V. De reliquis duobus titulis, Redemptione & Vltimo fine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46817)

*Conservatio
habituum
primorum
pertinet ad
munus Au-
toris natura*

operari suo influxu etiam ad actus peccatorum ut homini constet plena libertas; ita ad eiusdem munus pertinet conservare effectus productos, etiam noxios, quando illi à sua causa propria in conservari effectivè non pendent. Neque id absurdum videri debet, quia isti habitus sunt reales qualitates naturaliter productæ ab actibus, non quatenus actus sunt peccata; (sic etiam solum producant quid morale remanens in anima, quod vocamus peccatum, vel culpam habitualem:) sed quatenus sunt actus vitales animæ, & verè qualitates vitales. Nec obstat, quòd non deceat Deum tales habitus per se in anima producere; quia illorum conditio naturalis postulat produci ab actibus; nec vlla est ratio, cur Deus illos per se producat, cum naturæ rationali fiat noxij, & ad malum illam inclinent. posset tamen producere, si potentiam spectemus. Subest tamen iusta ratio, cur deceat ipsum per se conservare habitum pravam ab actibus malis productum: quod etiam fateri debent illi, qui ad hanc conservationem non requirunt influxum determinatum, sed solum generalem.

Ex his perspicuum videtur Primò, secundum veram Philosophiam & Theologiam tenendum esse, mundum non minore influxu à Deo conservari in esse, quàm quo primum conditus est, sed prorsus eodem. Secundò, res eas quæ à causis secundis productæ ab illis non conservantur effectivè, à solo Deo conservari influxu determinato & adæquato adeò potenti, ut Deus per illam rem produceret, si ea non existeret. Tertiò, nullam rem quæ à solo Deo effectivè conservatur, posse perire, nisi ipso liberè influxum suum subtrahente: quod lege ordinaria numquam facit, nisi res contrarium habeat, vel pendeat ab eo quod contrarium habet. Quartò, nullam rem habere vim se conservandi directè, ita ut ratione istius conservationis non egeat determinato influxu Dei: hoc enim implicat contradictionem.

CAPVT V.

*De reliquis duobus titulis, Redemptione,
& Ultimo fine.*

EXPLICATIS duobus titulis primis dominij diuini, Creatione & Conservatione, sequitur ut aliquid dicamus de duobus reliquis. Tertius itaque titulus sit *Redemptio*. Hic ad homines particula

culariter pertinet. Per peccatum genus humanum in triplicem coniectum est seruitutem; *peccati, diaboli, & mortis*. Hæ seruitutes sunt connexæ, & aliæ ex aliâ pendet, secunda & tertia ex prima. Incurrit homo seruitutem *peccati* duplici ratione. Primò, Quia transeunte actu, manet culpa, cuius vinculis plusquam adamantis nulla creatura illum solvere poterat; vnde necessariò manebat æterna seruitute peccati oppressus. Secundò, Quia sublata per peccatum gratia, soluta est viresque resumpsit concupiscentia, (quæ & ipsa peccatum dicitur, eò quòd ex peccato orta sit, & ad peccatum sollicitet, vt Concilium Tridentinum sess. 5. ait) cui homo absque gratia resistere non potest. itaque illa dominari incepit, totumque hominem sibi seruire fecit, indignissima quæque imperans, & cælestem Dei imaginem in luto & sordibus occupans. Et quamuis ita indignè hominem tractet, tamen homo, quæ eius est amentia, summo studio ei obedit.

Triplicis seruitus per peccatum contracta.

Seruitus peccati.

50 *Diaboli* verò seruitutem contrahit Primò, Quia diabolus est primarius in regno peccati minister. etsi enim & ipse sit seruus peccati, tamen ceteris peccati mancipiis est præpositus; tum ob naturæ præstantiam, tum quia omne eius studium in amplificando peccati regno occupatur. Secundò, Quia hominem vicit, & sibi subiectum reddidit: à quo autem quis superatus est, huius & seruus est, vt B. Petrus ait. Vnde vocatur *Princeps huius mundi, & Rex super omnes filios superbiæ*. Et totus mundus dicitur *in maligno positus*, id est in diaboli potestate & seruitute.

Seruitus diaboli.

2. Epist. 2. 1. Ioan. 5.

51 Seruitutem *mortis* incurrit ratione peccati; sicut inter homines damnatur quis ad seruitutem pœnæ propter crimen, vt eum addicitur perpetuò metallis aut trinemibus. & tales dicuntur in Iure serui pœnæ. Sic homo quia peccato consensit, non solum seruituti peccati & concupiscentiæ subditus fuit, sed etiam seruituti mortis, vt mors ei perpetuò dominetur. Mortem intelligo perfectam & absolutam, à qua nullus amplius ad lucem vitæ est reditus, & quæ in sempiterno luctu detinet. Nam breuis illa iustorum, ex qua in vitam æternam sunt excitandi, dormitio potius & sonnus quàm mors est dicenda. Hi sunt ergo, quorum seruituti homo per peccatum subiectus erat; *peccatum, diabolus, mors*. Verùm quàm tetri sunt isti domini? quàm crudeles & diri tyranni? quàm ignominiosa ista seruitus? Nihil enim peccato fœdus, vilius, indignius; nihil diabolo crudelius, nihil morte acerbius. Quantò fatius & tolerabilius foret, Turcis & anthropophagis, in infimis & despiciatissimis

Seruitus mortis.

ministeriis seruire. Nullum enim humanum ministerium est adeo execrabile, vt cum peccati obsequio conferri possit: nulla immanitas barbarorum tanta, quam diaboli crudelitas infinitis partibus non superet: nulla calamitas huius vitæ cum mortis æternæ afflictione comparari potest. Accedit quod hæc seruitus non erat temporalis, sed sempiterna. nulla enim creatura nos liberare poterat. Nemo in cælo aut in terra inuentus est, qui iugum nobis impositum tollere valeret: solo Filij Dei Sanguine solui poterat. Sed quis tale remedium non dico sperare, sed vel suspicari potuisset? Cum igitur nihil spei superesse videretur, Deus nefandam fortem nostram miseratus, carne humana sese induit, mundumque ingressus, cum tribus illis tyrannis singulari certamine pugnavit, eisque suo Sanguine suaque morte superatis, hominem e seruitute illa acerbissima ereptum, sibi seruum fecit. Nihil ferè aliud tota insinuat Scriptura, quæ etiam sæpè de tribus illis, tamquam de tyrannis & dominis à Christo victis loquitur. De diabolo habemus Ioan. 12. *Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eiicietur foras; & ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.* & Luc. 11. *Cum fortis armatus custodit arrium suum, in pace sunt ea quæ possidet, si autem fortior eo superueniens vicerit eum, vniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat, & spolia eius distribuet.* Ad Coloss. 2. *Expolians principatus & potestates, traduxit confidenter, palam triumphans illos in semetipso.* Vide S. Leonem Ser. 11. De Pallione.

De peccato, ad Rom. 6. *An nescitis quoniam cui exhibetis vos seruos ad obediendum, serui estis eius cui obeditis, si ue peccati ad mortem, siue obediuntis (obedientie) ad iustitiam? Gratias autem Deo quod fuistis serui peccati, obedistis autem ex coræ in eam formam doctrine, in quam traditi estis. Liberati autem à peccato, serui facti estis iustitie. & infra: Cum serui essetis peccati, liberi fuistis iustitie, quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum mors est. Deinde addit: Nunc verò liberati à peccato, serui autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam. Stipendia enim peccati, mors: gratia autem Dei, vita æterna. & cap. 8. Deus Filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne, id est, per carnem Filij quæ facta est hostia peccati, damnauit peccatum, nempe delens culpam, & concupiscentiam quæ in carne regnabat opprimens. Nam peccatum passim apud Apostolum dicitur regnare, domi-*

dominari, operari in hominem malum, repugnare legi mentis, captiuum ducere, damnare, &c. quibus loquendi formulis proponitur concupiscentia instar domini vel tyranni.

De morte superata, Osee 13. *De manu mortis liberabo eos: de morte redimam eos. Ero mors tua o mors, morsus tuus ero inferne.* & 1. Cor. 15. *Cum autem mortale hoc indueris immortalitatem, tunc fiet sermo qui scriptus est, Absorpta est mors in victoria: ubi est mors victoria tua: ubi est mors stimulus tuus?*

53 Cum igitur Dominus nos à prædictorum tyrannorum seruitute crudelique dominatu liberauerit, meritò in nos Domini ius usurpat, & seruitutem à nobis exigit: idque triplici iure. Primò, Iure victoris. qui enim alterum legitimo prælio vicerit, iure suo eius bona, eius seruos, captiuos, & omnia spolia occupat; vt Dominus Luc. 11. aperte insinuat. vnde Psalm. 67. dicitur: *Ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem*, nempe eos qui antea sub tyrannis prædictis captiui fuerant. Secundò, Iure emptionis. Erat enim homo à iustitia diuina ad seruitutem illam damnatus, donec pro iniuria satisfaceret: qui cum nullo modo satisfacere posset, soluit pro eo pretium Filius Dei, non vt omnino liber esset (id enim neque fieri poterat, neque ipsi expediebat) sed vt esset seruus Dei, & Christi eius; cui etiam ex ipsa naturæ conditione seruitutem debebat. Hinc in Scriptura dicimur *empti & redempti* 1. Cor. 6. *Empti enim estis pretio magno.* ad Titum 2. *Qui dedit semetipsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate.* ad Rom. 3. 1. ad Corinth. 1. ad Ephes. 1. Itaque ex pacto Christi, & sententia diuinæ iustitiæ, quæ hoc pactum acceptauit, ex seruitute peccati, satanæ, & mortis, translatus sumus ad seruitutem iustitiæ, Christi, & vitæ: quæ seruitus verissima est libertas. Tertio, Iure compensationis. Cum enim à nobis tam diram & intolerabilem seruitutem excusserit, idque tantis laboribus & doloribus suis, iure à nobis hanc compensationem exigere poterat, vt nos ipsum in Dominum acceptaremus, eique perpetuam seruitutem pro tanto beneficio exhiberemus. Sane nihil ei minus rependere poteramus, præsertim cum *Matth. 11. iugum Domini suauis sit, & onus leue*, & hoc totum in nostrum commodum cedat.

Quartus titulus est, *ratio ultimi finis*. Omnis enim creatura ex natura sua ordinatur ad gloriam Dei tanquam finem suum vltimum: sicut res humanæ arte factæ ordinantur ad hominum comoda. Insinuat id Scriptura sacra Prouerb. 16. *Omnia propter se-*

metipsum operatus est Dominus, impium quoque ad diem malum. Propter semetipsum, id est, propter suam gloriam, seu ad declarandam suam potentiam, sapientiam, bonitatem, iustitiam, &c. Impium quoque, quasi dicat, Imò quòd impium distinarit ad penas aternas, id quoque propter semetipsum fecit, nimirum vt ostendat se iustum, & sibi displicere omne peccatum. Ad Hebr. 2. Decebat enim eum propter quem omnia, & per quem omnia. Ad Romanos 11. Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia. In ipso, id est, propter ipsum tamquam finem. Græcè, εις αυτον τα παση, in ipsum. Vnde sicut homo est dominus rerum arte factarum; quia propter ipsius commodum excogitatae sunt, nec vllum alium ex natura & institutione sua vsum habent, quàm seruire hominum commodis; ita Deus est Dominus totius creaturæ; quia propter ipsius gloriam sunt omnia, nec alium ex natura sua vsum aliudve officium maioris momenti habent in mundo, quàm vt gloriæ ipsius & honori deseruiant. Hinc sequitur, ius illud quod ex hoc capite competit esse maximum, adeò vt maius animo concipi nequeat. Nam etiamsi fingeremus creaturam non pendere à Deo tamquam à causa efficiente aut conseruante; tamen si ponamus ipsum esse vltimum finem illius, summam in illam auctoritatem & potestatem habebit. Auctoritas enim finis quodam modò maior est quàm auctoritas causæ effectricis, cum hæc à fine ad operandum moueatur, & omnem rationem operandi omnemque modum & mensuram operis à fine accipiat. Vnde finis est causarum prima, cuius gratia omnia fiunt, & ceteræ causæ ad operis productionem applicantur. Sicut ergo homo potest vti rebus inferioribus, quæ ad ipsius commodum creatæ sunt, pro suo arbitratu, vt pecunia, frugibus terræ, pecoribus, quia est finis earum, & ipsius gratia factæ sunt, quamuis ipse earum non sit auctor: ita Deus potest vti vniuersa creatura pro suo arbitrio, nec quisquam potest queri de iniuria, cum omnia sint ipsius gratia. Addò, Ius Dei in vniuersam creaturam, vel ex hoc vnicò titulo, etiam sepositis reliquis, esse incomparabiliter maius quàm ius hominis in pecus, aut pomum, aut rem quamlibet, siue naturalem, siue arte factam. Primò, Quia Deus est vltimus finis omnium, cuius gratia sunt omnia, non solùm quoad vsum, sed etiam quoad substantiam, & prima rerum elementa: homo verò non est finis vltimus rerum inferiorum, cum & ipsemet cum omnibus suis bonis sit propter vniuersi integritatem, sicut pars propter totum, & vniuersi

Omnis auctoritas in fine.

Ius Dei quatenus finis, duplici nomine maius quàm ius hominum.

inte-

integritas sit propter Deum. Neque tam ipsa rerū substantia, quā
 vsus homini est concessus, vt eorum adminiculo vitam tempora-
 lem sustentet. Deinde, Esse propter hominem, & hominis gratia,
 57 non est conditio intrinseca & essentialis rerum, sed extrinseca ex
 benigna Dei ordinatione, qui ad solatium hominum ista destina-
 uit. At, esse propter Deum, & ordinari ad eius gloriam, est con-
 ditio intrinseca & essentialis omnium creaturarum. Sicut enim
 omnia creata habent respectum & dependentiam essentialē à
 Deo, vt à causa effectrice & conseruante; ita etiam habent essentia-
 lem respectum ad illum vt ad vltimum finem & dependentiam in
 ratione causæ finalis.

CAPVT VI.

Quadam Consectaria Domini, diuini valde notabilia.

58 **E**x supradictis sequitur Prindò, Nos quadruplici titulo esse ser-
 uos & mancipia Dei, Creationis, Conseruationis, Redemptio-
 nis, & Relationis ad ipsum vt ad vltimum finem nostrum; & ratio-
 ne singulorum debere nos illi omnem seruitutem, & omne obse-
 quium. Secundò, Ratione singulorum istorum titulorum ita nos
 illi esse obstrictos & debitores, vt ne millesima quidem ex parte
 possimus obligationi vnius tituli satisfacere. Perpendatur be-
 neficium creationis: quanta bona per illud accepimus? quis vel mi-
 nimum illorum suis obsequiis compenset. Alici, accepto aliquo
 officio vel pensiuncula annua à Principe, semper se obstrictos Prin-
 cipi agnoscunt, se illius seruos vbique profitentur, omni studio co-
 nantur Principi gratificari: at sanitas corporis, integritas membro-
 rum & sensuum (quæ tamen sunt minima inter creationis bona)
 longè sunt præstantiora opibus externis, nec quisquam illa cum
 6 maximis diuitiis & dignitatibus, quæ ab hominibus dari possunt,
 vellet commutare. Quòd si minima illa sunt supra omnem obse-
 quiorum nostrorum æstimationem (nihil enim omnibus nostris
 operibus Deo conferimus) quid dicendum de maximis, de intel-
 lectu, memoria, voluntate, quibus diuinorum bonorum sumus ca-
 paces, & Angelis ipsique Deo similes?

59 **I**am verò Conseruationis beneficium non est minoris æstima-
 dum, cum per illud singulis momentis quodammodò iteretur
 quod semel per creationem est collatum: & quot momentis viui-
 mus, toties nobis omnia nostra bona alioquin dilapsura conferan-
 tur.

*Quadrupli-
 ci titulo ser-
 uo Dei su-
 mus.*

*Nulli titulo
 possimus
 satisfacere.*